

1. Text "Výzvy k usmíření" od Marie Steinerové

První výzva k usmíření od Marie Steinerové (Vánoce 1 942*) Dornach, 12. prosince 1942

Členům Anthroposofické společnosti ve Švýcarsku

Lze mnoho slyšet o problémech, které zaměstnávají členy naší Společnosti. A jak by tomu mohlo být jinak? Jsou přece na všech stranách na očích, jsou zevního a vnitřního rázu; do jisté míry jsou dokonce vzájemně závislé. Pokud jsou rázu vnitřního a tedy duševně-individuální, vymykají se ve svých hlubinách úsudku jednotlivce! Jinak je manifestace navenek silně závislá na brutálně ničivé tvrdosti současného dění. Neboť vše produktivní, všechny větší iniciativy jsou postupně přemáhány a zatlačovány mocnostmi současnosti; stojíme před nelítostným ničením toho, co již bylo vytvořeno a vykonáno.

"V té vnitřní bouři a v tom třesku zbraní

lze sotva slyšet slovo tajemné:

od moci, která všechny v raby mění,
nám volnost dá jen sebezpřemožení.'

Co mohlo být v posledních staletích vymožeností vědomí jednotlivce, toho si musí postupně vydobýt skupiny, společnosti. Žádný úkol však není těžší, neboť společenství je plynoucí masou. Mění stále nejen svůj vnější obličej, nýbrž i svou vnitřní tvář. Sotva získala nějaká vrstva lidí životními boji a zkušenostmi zralejší stupeň prohloubení vědomí, již se sem tlačí nejbližší generace, nebo ti, kteří dříve stáli stranou, jako druhý sled, který má nyní nanovo začít se sbíráním zkušeností a který tím zatlačuje již dobytý stav zralosti na dřívější, méně zralý stupeň. Když před tímto mladým sledem vyvstanou staré problémy, velmi rád je posuzuje a odsuzuje, je rychle hotov se slovem - ale většinou chybí potřebné podklady pro vytvoření úsudku. V komplikovanějších případech nemá ten nový sled ani žádnou možnost ty podklady získat.

Jelikož se konflikty během let a desetiletí postupně zaplétaly a vršily, ztrácí se jejich věcná hodnota vlivem sympatií a antipatií člověka a podle jeho přání. Kdo neprodělal od začátku vše s plným povědomím, je brzo zapleten do neprůhledného tkaniva a vidí jakési mátohy, nikoli skutečnosti. Tápe v temnotě, pravda mu uniká.

Každá nová generace je chytřejší než předcházející. Zajisté - neboť jakožto lidstvo přejímá právě uskutečněný intelektuální pokrok svých předchůdců a dále ho rozvíjí. Moudřejší tím není - neboť moudrosti nabytí jednotlivce na základě individuální práce na sobě vykonané a na základě zkušenosti, kterou získal během mnoha inkarnací a v současném životě dobře využitím. Je velmi poučné prožívat, jak naivní nebo dokonce pošetilí mohou být přechytlí lidé a jak nemoudré mohou být povahy skvěle nadané! A jak je tomu s pravdou? Zůstává pro lidstvo usilováním. Nemáme ji nikdy zplna. Kolik sebeklamu, kolik zaslepení se na ni vylévá také tehdy, když myslíme, že ji úplně máme!

") Citováno podle Marie Steinerové: 'Dopisy o dokumenty převážně z posledního roku jejího života', Dornach 1981. Je odkázán na štěbetání kolem sebe a toto má tu vlastnost, že ne pouze mění tvary jako Proteus, nýbrž falšuje i substanci, často dokonce obrací skutečnosti v jejich protiklad.

Jak bývá vždy znovu roztrhána na cáry vášní, domnělou jistotou o vlastním právu, ježitností a ctižádostí! Žije-li ale v duši jako úsilí, jako touha, je tu vždy podklad, na němž lze stavět dále, i když se zdá, že vše je rozkolísáno. - Pak není vše ztraceno, - nesmíme ještě zoufat. I když byla na nějakou dobu přehlušena, musí být tato touha v člověku přítomna jako pud, jako

puzení k pravdivosti. Lže-li se chladnokrevně, s plným vědomím, potom, když taková vůle vědomě působí do života společenství, bylo by ovšem ilusorní doufat v jeho uzdravení. To jsou ale zajisté ojedinělé případy, a musí být potvrzeny nevýratnými skutečnostmi, aby mohly být za takové uznány. Nikdy se nesmí věcnost zamlžit vášnivě vzrušeným míněním, sympatií, nikdy tím, že na nás vtíravě doléhají emociálně štvavé řeči. To vše vede ke klamným závěrům.

Co je nyní třeba učinit, jestliže společenství, které v sobě nese svatou povinnost převzatou před světovými dějinami, které má střežit a rozvíjet dílo, bez něhož lidstvo musí upadávat, jestliže se toto společenství zaplete do problémů pro ně samé neřešitelných? Toto společenství chce dostát povinnosti osudem uložené - a přece se nemůže vymanit ze svazujících řetězů a břemen, protože jednotlivcům, na nichž záleží, není dáno, aby se mohli přemoci. Ale slepě někoho následovat to nevyřeší žádné problémy. Co činit?

Pak by se mělo také společenství vědomě rozhodnout k sebezprekonání. Jasně a ochotně. Jakožto Společnost stojíme před otázkou bytí nebo nebytí. Katastrofy, kterými nás zavalila světová válka, izolace od jiných zemí, zbídačení atd. naznačují, že je sotva možné, abychom se jako zevní korporace zachránili. Ale ještě se dějí zázraky. Dějí se, když morální substance je tak silná, že dává tomu zázraku oprávnění. Co můžeme učinit, abychom naši morální substanci zachránili?

Můžeme odpustit! Každý může odpustit to, co mu odpustit přísluší. Můžeme zapomenout to, co je hodno zapomenutí, nehrabat se ve starém bezpráví, které nám bylo způsobeno. Můžeme učinit čaru pod všemi těmi událostmi, které nás deptají a na jejichž dno nemůžeme dohlédnout, pokud jsme mladí nebo žijeme opodál. Můžeme se držet těchto slov: Co plodné je, jen to je pravdivé. - Musíme opět umět

spolupracovat, ve svornosti a aniž vylučujeme lidi nám nesympatické - nebránit ve spolupráci nikomu, kdo je věren věci a Rudolfu Steinerovi; neuzavírat se a nezatarasovat se vůči těm, kteří hledají duchovní poznání, jak je může dát jen Rudolf Steiner; nezapuzovat hledající duše, pro které vědomě zvolil cestu mučednictví: z lásky k lidstvu, celému bloudícímu lidstvu. Láska se v něm stala poznáním - a může se to jednou stát v nás, vydáme-li se jednou na tuto cestu.

Stojíme před vzpomínkovou slavností k dvacetiletému výročí onoho nešťastného požáru, který mu vzal pozemský život, ačkoliv tento život ještě skoro po dva roky žhnul jako jasný obětní oheň a dával nám svým plamenem netušené duchovní poklady. Nemůžeme při pohledu na tuto oběť a tuto smrt, na níž jsme zajisté jako jednotlivci jako Společnost všichni dohromady vinni - neboť on vzal na sebe naši karmu -, nemůžeme zapomenout, smířit se, široce otevřít brány hledajícím?

Zdá se mi, že zde je jediná možnost pro naše očištné vytríbení - jakožto Společnosti a jakožto jednotlivců. Pravím to s plným vědomím závažnosti těchto slov, s vědomím té skutečnosti, že budu musít brzy, pokud lze lidsky posoudit, předstoupit před duchovní postavu Rudolfa Steinera. Zachraňme jeho dílo a kulturu lidstva tím, že se překonáme a usmíříme, tím, že otevřeme široce naše brány hledajícím.

Marie Steinerová

2. Odpověď Ity Wegmanové na výzvu k usmíření Marie Steinerové z 12. prosince 1942)*

Ascona, 15. února 1943
Léčebna a zotavovna
Cosa Andrea Cristoforo

Vážená paní Dr. Steinerová,
prosím, odpusťte, že Vám píši. Četla jsem v příloze ke Goetheanu Váš článek členům, který
jste napsala krátce před Vánoce. 1942.

Váš článek bývá velice různě vykládán. Nedovoluji se mít o tom úsudek. Přeji si jen vyjádřit
těmito řádky, že Vaše slova na mne učinila veliký dojem, jsou velká a zaměřena na
budoucnost.

Přijměte, vážená paní Dr. Steinerová, můj dík.

S veškerou úctou Vaše oddaná

Ita Wegmanová

*) Citováno podle Marie Steinerové: Dopisy a dokumenty, zejména z jejího posledního roku
života - Dornach 1981